

Per què Ramon Llull és un de nosaltres?

Què ens pot interessar avui de la seva figura històrica?

Montserrat Nadal,
Coordinador de Pissarra

Amb motiu de l'efemèride de Llull, nombroses institucions i entitats de les illes ja han començat a "escalfar motors" amb la vista posada en celebrar com cal un aniversari tan assenyalat. Però qui va ser Ramon Llull? Què hem après sobre la figura del beat? I, sobretot, quines coses que ens han dit sobre ell hauríem de "desaprendre" o revisar? Aquestes i moltes altres preguntes planteja el primer conferenciant.

La conferència inaugural de les Jornades va anar a càrrec d'Albert Soler, doctor en filologia catalana, professor de la Universitat de Barcelona, especialista en la literatura catalana del segle XIII. Començà el seu discurs fent referència a la necessitat de la gran quantitat de coses que hem de "desaprendre" d'allò que fins ara havíem après sobre Llull. Tot seguit, enumerà totes aquestes qüestions.

Molts de nosaltres crèiem que Ramon Llull va ser un frare, i com a tal l'hem vist representat a moltes escultures i quadres, tal com es pot veure a l'estàtua que hi ha al Passeig Marítim, o a La Real, o a La Sapiència. Això és fals: Llull va ser un laic, una persona que al llarg de la seva vida mai va poder dur a terme estudis eclesiàstics, com feien els clergues i els sacerdots de l'Edat Mitja. En un moment donat de la seva vida, però, passa per una fortíssima experiència de conversió que el du a prendre l'hàbit de penitent, i a orientar els cinc sentits de la seva existència a la recerca d'un ideal.

Ramon Llull posarà totes les eines que té al seu abast per a dur endavant la tasca a la qual vol servir durant la resta de la seva vida: convertir els infidels i els incrèduls; escriure el millor llibre del món; i anar a visitar reis, prínceps i papes per convèncer-los de la fundació d'escoles per a missioners. Cap entrebanc, ni cap límit

podran aturar l'empenta de la voluntat caparruda i obstinada d'un servent devot de Déu que ha trobat, després d'anys de dubtes i desencís, el seu objectiu vital, l'oasi desitjat del seu projecte com a persona.

Llull representa, en el context de la seva època, el desig, encara molt tendre, d'aquells laics que tenien inquietuds espirituals i, per què no dir-ho també, intel·lectuals. Són persones que desitgen poder tenir accés a uns sabers que aleshores estaven només reservats als clergues, creients que volen ser protagonistes de la seva vida espiritual. Un plantejament del tot nou, atrevit, entusiasta, revolucionari si em permeteu l'adjectiu, profundament evangèlic, que trastoca per complet la rígida estructura del món cultural i teològic de l'Edat Mitja. Segons Soler, aquest plantejament havia començat cent anys enrere, a finals del segle XII, amb la figura de Sant Francesc, amb un grup de seguidors que volen ser protagonistes de la seva vida espiritual.

Per poder servir aquest ideal, Llull, a qui se li han tancat les portes de la universitat, es convertirà en un home autodidacte, que és capaç de comprar un esclau moro perquè li ensenyi l'àrab, per exemple. I a força de feina i d'afany de superació, arribarà a crear un sistema de pensament únic, exclusiu, autònom i sorprenent, per a demostrar les veritats de la seva fe. Ell, que és un laic sense estudis a cap universitat de l'entorn cultural de la Mediterrània, escriurà un total de 260 obres.

Un altre dels tòpics més estesos que hem de deslligar de la figura de Ramon Llull és que fos un boig il·luminat; ja

que ens trobam amb una persona realista i prudent, amb una gran capacitat a l'hora de dissenyar una estratègia que fes creïble el seu projecte. Llull es crea la imatge d'un boig genial, d'una persona que fa accions provocatives i que juga a fabricar-se una llegenda; tot amb l'objectiu de donar solidesa a la seva màxima vital: servir Déu fins a les darreres conseqüències, si cal fins al punt de donar la pròpia vida.

Ramon Llull és present a la història d'Europa des del segle XIII, i les seves obres s'han traduït a moltes llengües, entre les quals trobam el rus i el polonès. És una de les personalitats més influents de la nostra cultura, una figura senyera d'un patrimoni cultural vast i ric que hem de valorar i donar a

conèixer a les generacions futures de les nostres illes, un creient entusiasta de la seva fe i amb una voluntat missionera fora de qualsevol límit.

Albert Soler parlà també de la importància de Llull com a punta de llança d'una llarga cadena de laics que, al llarg de la història, han fet un esforç per emancipar-se intel·lectualment. Aquest tret tan trencador de Llull té molt a veure amb el nostre ADN cultural, amb el desig d'articular un saber que fos accessible als laics, si cal fent-se el boig... Aquesta nova visió el fa més atractiu, molt més interessant que un senyor pesat i avorrit que viu a les esglésies.

El conferenciant parlà de la necessitat d'una visió de Llull posada al dia i que, malgrat ser un personatge del segle

XIII, ens era del tot contemporani; que la seva fe era molt sincera, i que les creences són el motor de la seva vida. En aquest aspecte, és un home profundament medieval. Llull es pot considerar el precursor de la informàtica, una persona capaç de construir una màquina de pensar que ha empapat tota la història del pensament d'ençà de la seva creació.

Llull no ha deixat de generar estudis i interès per la seva figura i la seva obra al llarg dels darrers segles, amb estudiosos estrangers com Bonner o Pringmill, amb investigadors a Sicília, Sao Paulo, o Freiburg. Encara es presenten a La Sorbona tesis i investigacions sobre el seu llegat. Un element essencial del nostre patrimoni lingüístic i cultural que no hem de deixar de valorar mai. ■